

The Language Movement of Assam: A Historical Overview

Assam, one of the most linguistically diverse states in India, has witnessed significant language-based conflicts and movements, particularly in the post-independence period. These movements played a crucial role in shaping Assam's political landscape and the relationship between different linguistic communities. The language issue in Assam primarily revolved around the conflict between Assamese and Bengali-speaking communities, along with concerns from various tribal groups.

The Roots of Linguistic Conflicts in Assam

The linguistic conflict in Assam has its origins in the colonial administrative policies of the British. In 1836, the British administration imposed Bengali as the official language of Assam, which continued until 1873. This decision created deep resentment among the Assamese people, who viewed it as an attempt to suppress their language and identity. Although Assamese was later reinstated as the official language, the seeds of linguistic discord had already been sown.

Following independence, the demographic composition of Assam remained highly diverse, with Assamese speakers concentrated in upper Assam, while Bengali speakers formed a majority in southern Assam, particularly in the Barak Valley (Cachar, Karimganj, and Hailakandi districts). Additionally, various tribal groups such as the Bodos, Karbis, and Dimasas maintained their own linguistic and cultural identities.

The Assam Official Language Movement (1960)

The first major language movement in post-independence Assam erupted in 1960 when the Assam Sahitya Sabha demanded the recognition of Assamese as the sole official language of the state. This demand gained widespread support, leading to violent clashes between Assamese and Bengali-speaking communities.

- In response, the Assam Official Language Act was introduced by the then Chief Minister Bimala Prasad Chaliha in the state legislature.

- The Act declared Assamese as the official language of Assam, triggering strong opposition from the Bengali-speaking population, particularly in the Barak Valley.
- The Bengali community, under the leadership of organizations like Nikhil Assam Banga Bhasa Samiti and Sangram Parishad, launched a protest against what they saw as an imposition of Assamese.
- The protests escalated, leading to the tragic killing of 11 protesters at Silchar Railway Station on May 19, 1961, when the police opened fire on peaceful demonstrators advocating for Bengali language rights.
- In response to growing tensions, the central government intervened, and on October 7, 1961, the Assam Official Language Act was amended to recognize Bengali as the official language for Cachar district. However, Bengali did not receive official status in the Brahmaputra Valley, where it was the second-largest linguistic group.

The Medium of Instruction Movement (1972-73)

The second major language conflict arose in the early 1970s when Gauhati University decided to introduce Assamese as the exclusive medium of instruction. This move was met with protests from Bengali-speaking communities who demanded that Bengali should also be an option for education.

- The university's Academic Council initially allowed students to write examinations in Assamese, English, and Bengali.
- However, following protests from Assamese nationalist groups, the decision was revised to make Assamese the sole medium of instruction.
- This led to further unrest among Bengali-speaking students and educators, ultimately resulting in the establishment of a separate university for Barak Valley to accommodate the linguistic needs of the Bengali population.

Continued Linguistic Tensions

Even after these two major movements, linguistic tensions in Assam persisted. In 1986, under the Asom Gana Parishad (AGP) government, the Board of Secondary Education of Assam (SEBA) attempted to introduce Assamese as a compulsory third language in non-Assamese

medium schools. This led to fresh protests, particularly in the Barak Valley, where two protesters lost their lives in Karimganj.

Additionally, the issue of language has remained a critical aspect of Assam's ethnic and political landscape. While Assamese nationalism sought to establish Assamese as the dominant language, Bengali-speaking and tribal communities resisted perceived linguistic hegemony.

Conclusion

The language movements in Assam have been among the most defining socio-political struggles in the state's history. While the Assamese language movements sought to assert the cultural and linguistic identity of the Assamese people, they also led to conflicts with other linguistic groups, particularly Bengalis. The recognition of Bengali as an official language in Cachar and the continued debates over linguistic policies highlight the deep-rooted nature of Assam's language politics.

Ensuring linguistic harmony in Assam requires acknowledging its rich multilingual heritage and adopting inclusive policies that respect the linguistic rights of all communities.

Below is a beautifully translated version of "The Language Movement of Assam: A Historical Overview" into the Assamese language, crafted with care to reflect the tone and essence of the original text while embracing the lyrical quality of Assamese:

অসমৰ ভাষা আন্দোলন: এক ঐতিহাসিক সমীক্ষা

অসম, ভাৰতৰ অন্যতম ভাষিকভাৱে বৈচিত্ৰ্যময় ৰাজ্য, স্বাধীনতাৰ পিছৰ কালত ভাষাৰ ওপৰত
ভিত্তি কৰি গুৰুত্বপূৰ্ণ সংঘাত আৰু আন্দোলনৰ সাক্ষী হৈ আহিছে। এই আন্দোলনসমূহে অসমৰ
ৰাজনৈতিক পৰিৱেশ গঢ় দিয়াত আৰু বিভিন্ন ভাষিক সম্প্ৰদায়ৰ মাজৰ সম্পৰ্ক নিৰ্ধাৰণত
গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছে। অসমৰ ভাষাৰ প্ৰশ্ন মূলতঃ অসমীয়া আৰু বঙালীভাষী

সম্প্ৰদায়ৰ মাজৰ সংঘাতৰ চাৰিওফালে ঘূৰি আছিল, লগতে বিভিন্ন জনজাতীয় গোষ্ঠীৰ উদ্বেগৰ সৈতেও জড়িত আছিল।

অসমত ভাষিক সংঘাতৰ মূল

অসমত ভাষিক সংঘাতৰ শিপা ব্ৰিটিছৰ ঔপনিৱেশিক প্ৰশাসনিক নীতিৰ মাজত নিহিত হৈ আছে। ১৮৩৬ চনত ব্ৰিটিছ প্ৰশাসনে অসমত বঙালীক আধিকাৰিক ভাষা হিচাপে জাপি দিছিল, যি ১৮৭৩ চনলৈকে চলিছিল। এই সিদ্ধান্তই অসমীয়া লোকৰ মাজত গভীৰ অসন্তুষ্টিৰ সৃষ্টি কৰিছিল, যিসকলে ইয়াক তেওঁলোকৰ ভাষা আৰু পৰিচয় দমনৰ প্ৰয়াস হিচাপে দেখিছিল। পিছত অসমীয়াক আধিকাৰিক ভাষা হিচাপে পুনৰ স্থাপন কৰা হৈছিল যদিও ভাষিক বিভেদৰ বীজ ততক্ষণে ৰোপিত হৈ গৈছিল।

স্বাধীনতাৰ পিছত অসমৰ জনসংখ্যাগত গঠন অত্যন্ত বৈচিত্ৰ্যময় হৈয়েই আছিল। ওপৰ অসমত অসমীয়াভাষী লোকৰ ঘনত্ব আছিল, আনহাতে দক্ষিণ অসমত, বিশেষকৈ বৰাক উপত্যকা (কাছাৰ, কৰিমগঞ্জ আৰু হাইলাকান্দি জিলাত) বঙালীভাষী লোকৰ সংখ্যাগৰিষ্ঠতা আছিল। ইয়াৰ উপৰি বড়ো, কাৰ্বি আৰু ডিমাছাৰ দৰে জনজাতীয় গোষ্ঠীয়ে নিজৰ ভাষিক আৰু সাংস্কৃতিক পৰিচয় বজাই ৰাখিছিল।

অসমৰ আধিকাৰিক ভাষা আন্দোলন (১৯৬০)

স্বাধীনতাৰ পিছৰ প্ৰথম ডাঙৰ ভাষা আন্দোলন ১৯৬০ চনত উত্থান হৈছিল, যেতিয়া অসম সাহিত্য সভাই অসমীয়াক ৰাজ্যৰ একমাত্ৰ আধিকাৰিক ভাষা হিচাপে স্বীকৃতি দিয়াৰ দাবী জনাইছিল। এই দাবীয়ে ব্যাপক সমৰ্থন লাভ কৰিছিল, যাৰ ফলত অসমীয়া আৰু বঙালীভাষী সম্প্ৰদায়ৰ মাজত হিংসাত্মক সংঘৰ্ষৰ সৃষ্টি হৈছিল।

- এই দাবীৰ প্ৰতিক্ৰিয়াত তৎকালীন মুখ্যমন্ত্ৰী বিমলা প্ৰসাদ চলিহাই ৰাজ্য বিধানসভাত অসম আধিকাৰিক ভাষা আইন উত্থাপন কৰিছিল।
- এই আইনে অসমীয়াক অসমৰ আধিকাৰিক ভাষা হিচাপে ঘোষণা কৰিছিল, যাৰ ফলত বঙালীভাষী লোকৰ, বিশেষকৈ বৰাক উপত্যকাৰ, তীব্ৰ বিৰোধিতাৰ সৃষ্টি হৈছিল।

- নিখিল অসম বঙা ভাষা সমিতি আৰু সংগ্ৰাম পৰিষদৰ নেতৃত্বত বঙালী সম্প্ৰদায়ে অসমীয়াৰ জাপি দিয়াৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ আৰম্ভ কৰিছিল।
- প্ৰতিবাদ তীব্ৰতৰ হৈ পৰিছিল আৰু ১৯৬১ চনৰ ১৯ মে'ত শিলচৰ ৰেলৱে ষ্টেচনত ঘটনাৰ শিখৰত উপনীত হৈছিল, যেতিয়া পুলিচে শান্তিপূৰ্ণভাৱে বঙালী ভাষাৰ অধিকাৰৰ দাবী জনাই থকা প্ৰতিবাদকাৰীৰ ওপৰত গুলীচালনা কৰি ১১ জনক হত্যা কৰিছিল।
- ক্ৰমাৎ বৃদ্ধি পোৱা উত্তেজনাৰ প্ৰতিক্ৰিয়াত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে হস্তক্ষেপ কৰিছিল আৰু ১৯৬১ চনৰ ৭ অক্টোবৰত অসম আধিকাৰিক ভাষা আইন সংশোধন কৰি কাছাৰ জিলাৰ বাবে বঙালীক আধিকাৰিক ভাষা হিচাপে স্বীকৃতি দিয়া হৈছিল। কিন্তু ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত, য'ত বঙালী আছিল দ্বিতীয় বৃহত্তম ভাষিক গোষ্ঠী, তাত বঙালীয়ে আধিকাৰিক মৰ্যাদা লাভ কৰা নাছিল।

শিক্ষাৰ মাধ্যম আন্দোলন (১৯৭২-৭৩)

দ্বিতীয় ডাঙৰ ভাষা সংঘাত ১৯৭০ৰ দশকৰ আৰম্ভণিত উত্থান হৈছিল, যেতিয়া গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে অসমীয়াক একমাত্ৰ শিক্ষাৰ মাধ্যম হিচাপে প্ৰৱৰ্তনৰ সিদ্ধান্ত লৈছিল। এই পদক্ষেপৰ বিৰুদ্ধে বঙালীভাষী সম্প্ৰদায়ৰ পৰা প্ৰতিবাদৰ সৃষ্টি হৈছিল, যিয়ে শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বঙালীকো বিকল্প হিচাপে ৰখাৰ দাবী জনাইছিল।

- বিশ্ববিদ্যালয়ৰ একাডেমিক কাউন্সিলে প্ৰথমে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক অসমীয়া, ইংৰাজী আৰু বঙালীত পৰীক্ষা লিখাৰ অনুমতি দিছিল।
- কিন্তু অসমীয়া জাতীয়তাবাদী গোষ্ঠীৰ প্ৰতিবাদৰ পিছত এই সিদ্ধান্ত সংশোধন কৰি অসমীয়াক একমাত্ৰ শিক্ষাৰ মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।
- ইয়াৰ ফলত বঙালীভাষী ছাত্ৰ আৰু শিক্ষকৰ মাজত অধিক অশান্তিৰ সৃষ্টি হৈছিল, যাৰ পৰিণতিত বৰাক উপত্যকাৰ বঙালী জনগোষ্ঠীৰ ভাষিক প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে এখন পৃথক বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰা হৈছিল।

অব্যাহত ভাষিক উত্তেজনা

এই দুটা ডাঙৰ আন্দোলনৰ পিছতো অসমত ভাষিক উত্তেজনা অব্যাহত আছিল। ১৯৮৬ চনত অসম গণ পৰিষদ (এজিপি) চৰকাৰৰ অধীনত অসম মাধ্যমিক শিক্ষা ব'ৰ্ডে (চেবা) অসমীয়া নহোৱা মাধ্যমৰ বিদ্যালয়সমূহত অসমীয়াক বাধ্যতামূলক তৃতীয় ভাষা হিচাপে প্ৰৱৰ্তনৰ চেষ্টা কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত নতুন প্ৰতিবাদৰ সৃষ্টি হৈছিল, বিশেষকৈ বৰাক উপত্যকাত, য'ত কৰিমগঞ্জত দুজন প্ৰতিবাদকাৰীৰ মৃত্যু হৈছিল।

ইয়াৰ উপৰি ভাষাৰ প্ৰশ্ন অসমৰ জাতিগত আৰু ৰাজনৈতিক পৰিৱেশৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ হৈয়েই আছে। অসমীয়া জাতীয়তাবাদে অসমীয়াক প্ৰধান ভাষা হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল যদিও বঙালীভাষী আৰু জনজাতীয় সম্প্ৰদায়ে ভাষিক আধিপত্যৰ ধাৰণাৰ বিৰোধিতা কৰিছিল।

উপসংহাৰ

অসমৰ ভাষা আন্দোলনসমূহ ৰাজ্যৰ ইতিহাসৰ অন্যতম নিৰ্ণায়ক সমাজ-ৰাজনৈতিক সংগ্ৰাম হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। অসমীয়া ভাষা আন্দোলনে অসমীয়া লোকৰ সাংস্কৃতিক আৰু ভাষিক পৰিচয়ক দৃঢ়তাৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল যদিও ই অন্য ভাষিক গোষ্ঠীৰ, বিশেষকৈ বঙালীৰ, সৈতে সংঘাতৰ সৃষ্টি কৰিছিল। কাছাৰত বঙালীক আধিকাৰিক ভাষা হিচাপে স্বীকৃতি আৰু ভাষিক নীতিৰ ওপৰত অব্যাহত বিতৰ্কই অসমৰ ভাষা ৰাজনীতিৰ গভীৰ শিপাৰ সাক্ষ্য বহন কৰে।

অসমত ভাষিক সামঞ্জস্য নিশ্চিত কৰিবলৈ হ'লে ইয়াৰ সমৃদ্ধ বহুভাষিক ঐতিহ্যক স্বীকাৰ কৰি সকলো সম্প্ৰদায়ৰ ভাষিক অধিকাৰক সন্মান জনোৱা সৰ্বাঙ্গীণ নীতি গ্ৰহণ কৰাৰ প্ৰয়োজন।